Neuvotteleva virkamies Mikko Horko

7.11.2022

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI VÄLIAIKAISESTA SÄHKÖTUESTA JA TULOVEROLAIN 92 §:N VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA (HE 234/2022 vp)

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki väliaikaisesta sähkötuesta. Sähkön hinnan voimakkaan kohoamisen ja arvioiden mukaan edelleen kohoavan hinnan vuoksi katsotaan tarpeelliseksi tukea pienituloisia kotitalouksia erityisellä sähkötuella.

Väliaikainen sähkötuki ja sen maksaminen

Tukeen olisi oikeus kotitaloudella, joka ei tulojen alhaisuudesta johtuen pysty täysimääräisesti hyödyntämään tuloverotukseen valmisteltavaa kotitalousvähennystä sähkölaskun perusteella.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen tuloverolain muuttamisesta (204/2022 vp), jonka perusteella korkeita sähköenergiakustannuksia voisi vähentää kotitalousvähennyksenä.

Tukea maksettaisiin vakinaisen asunnon sähköenergiasta aiheutuneista kustannuksista. Tukea maksettaisiin 60 % kuukausittaisen sähköenergialaskun 400 euroa ylittävältä osalta. Tukea myönnettäessä otettaisiin huomioon enintään 1 500 euron sähköenergialasku kuukaudessa.

Tukea myönnettäisiin vain kotitalouden omassa käytössä olevan vakituisen asunnon sähkönkäyttöpaikan perusteella. Tilanteissa, joissa kotitaloudelle olisi samanaikaisesti käytössään useampi vakituinen asunto, tukea myönnettäisiin vain yhden sähkönkäyttöpaikan perusteella. Tukea ei saisi myöskään esimerkiksi vapaa-ajan asunnon sähkölaskun perusteella.

Sähköenergiasta maksetulla määrällä tarkoitettaisiin sähkönkäyttöpaikkaan hankitusta sähköenergiasta maksettua verollista määrää sekä siihen mahdollisesti liittyvää perusmaksua. Sähkönsiirrosta maksettu määrä ja esimerkiksi mahdolliset viivästyskorvaukset eivät oikeuttaisi sähkötukeen. Sähköenergiasta maksettu määrä ei oikeuttaisi sähkötukeen siltä osin, kuin kustannukset kohdistuvat elinkeinotoimintaan tai maatalouden harjoittamiseen taikka, jos kustannukset on vähennetty verotuksessa.

Sähkötuki olisi verotuksessa tehtävän sähkövähennyksen vaihtoehto. Samojen kustannusten perustella voisi näin ollen saada tukea vain joko suorana tukena tai verovähennyksen kautta. Verotuksen kautta myönnettäviä tukia ei voi hyödyntää lainkaan, jos tulot ovat sen verran pienet, että niistä ei tule maksettavaksi tuloveroa. Voi myös olla, että verot

riittävät hyödyntämään vain osan kotitalousvähennyksestä. Tarkoituksena on, että verovähennystä hyödyntäisivät ne, joiden verot riittäisivät vähennykseen täysimääräisesti.

Tukea haettaisiin Kansaneläkelaitokselta. Sitä maksettaisiin ajalla 1.1.—30.4.2023 käytetyn sähköenergian perusteella

Sähkötuki katsotaan erityiseksi kustannusten korvaukseksi, jota ei katsottaisi tuloksi muuta sosiaaliturvaa koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa.

Tuki olisi saajalleen verovapaa.

Tuki rahoitettaisiin valtion varoista.

Esityksen vaikutukset kotitalouksien asemaan

Tuen hakija voisi saada tukea 400 euroa ylittävästä kuukauden sähkölaskusta 60 %. Sähkölaskusta huomioidaan enintään 1 500 euroa kuukaudessa. Näin ollen enimmäistuki kuukaudessa olisi 660 euroa. Tukea maksetaan neljältä kuukaudelta, eli tuen enimmäismäärä koko lain voimassaoloajalta olisi 2 640 euroa.

Jos sähkölämmitteisen omakotitalon sähkönkulutus helmikuussa 2023 olisi 2 600 kilowattituntia ja sähköenergian hinta olisi 35 senttiä kilowattitunnilta, maksaisi helmikuun sähköenergia 923 euroa. Sähkötukea maksettaisiin tässä tapauksessa helmikuulta 313,80 euroa.

Tukea saavien keskimääräisen tuen arvioidaan olevan noin 293 euroa kuukaudessa eli yhteensä noin 1 170 euroa neljältä kuukaudelta, jos sähkön kulut olisi tasaista ja sähköenergian hinta 35,5 senttiä kilowattitunnilta.

Esityksen vaikutukset valtion talouteen

Sähkötuen mahdollisia saajia arvioidaan olevan noin 100 000. Sähkötuen arvioidaan lisäävän valtion kustannuksia noin 85 miljoonaa euroa vuonna 2023. Sekä sähkötuen saajien määrän että siitä aiheutuvien kustannusten arviointiin liittyy useita epävarmuustekijöitä, muun muassa sähkön hinnan kehitys, kotitalouksien sähkösopimusten laatu ja solmimisajankohta, sähkön kulutus ja sen jakauma, joihin vaikuttaa voimakkaasti esimerkiksi tulevan talven lämpötilat ja niin edelleen.

Vaikutukset Kansaneläkelaitoksen toimintaan

Kansaneläkelaitos on arvioinut, että sähkötuen toimeenpano aiheuttaisi noin 80 henkilötyövuoden henkilöstön lisäystarpeen. Työmäärän lisäys painottuu vuoden 2023 alkupuolelle.

Voimaantulo

Laki väliaikaisesta sähkötuesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja olemaan voimassa 30 päivään huhtikuuta 2023. Laki tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.